

ГЕНДЕРНА АСИМЕТРІЯ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Руденко Альона

Науковий керівник – кандидат пед. наук, доцент Н.О. Пасічник

Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка

Анотація: В статті визначається кількісне співвідношення жінок та чоловіків в системі загальної середньої освіти Кіровоградської області та підтверджується гендерна асиметрія та фемінізація цієї системи.

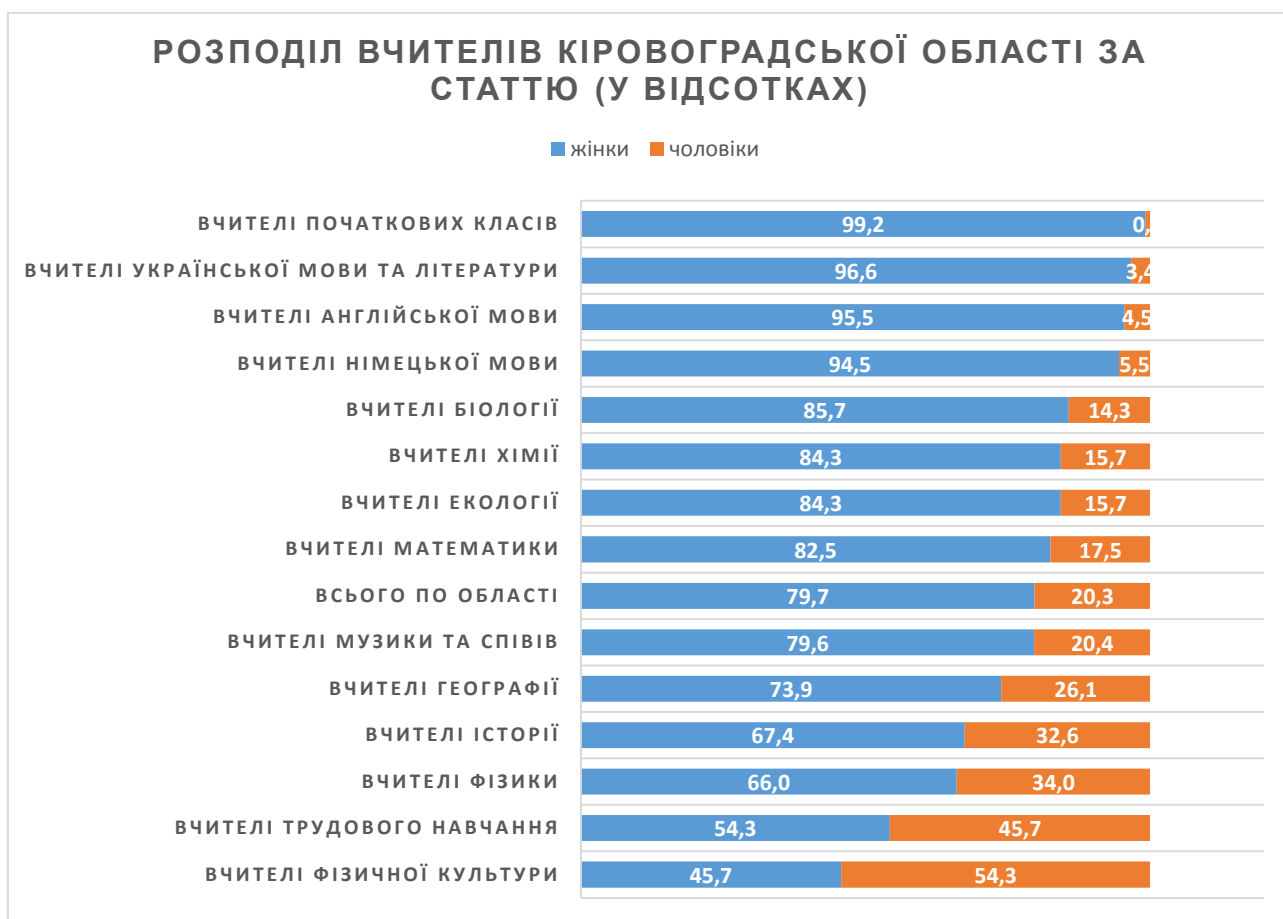
Ключові слова: гендер, гендерний паритет, гендерна асиметрія, фемінізація.

Актуальність дослідження. В Україні гендерна проблематики в психолого-педагогічних та соціально-економічних наукових дослідженнях актуалізувалася наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Теоретичну базу гендерних досліджень освітньої сфери сформували такі зарубіжні науковці як Г. Беккер, Ф.Блау, С. Валбі, Д.Елсон, М. Кімел, Х. Хартман та ін. Теоретичні і прикладні аспекти гендерної нерівності у різних сферах суспільного життя розглядали українські науковці В. Агеєва [1], В. Кравець [2], Т. Мельник [3], Л. Смоляр [4] та ін. Гендерні аспекти підготовки трудових ресурсів та «асиметрію» ринку праці України досліджують вітчизняні науковці В. Близнюк [5], І.Головащенко [6] та інші.

Сферою діяльності, яка є гендерно асиметричною є освіта. Визначимо базові категорії нашого дослідження: «гендерна асиметрія» і «фемінізація». Гендерна асиметрія – соціальне явище, що проявляється у диспропорції питомої ваги чоловіків та жінок в конкретних сферах їхньої життєдіяльності (політиці, економіці, освіті і тощо) і відображає пряму або приховану нерівність чоловіків і жінок за статевою ознакою. Фемінізація професії характеризується кількісним збільшенням жінок – представниць даної професії, посиленням їхньої ролі при визначенні соціального статусу, формуванні моделей реалізації професії. Поняття «кадрова фемінізація» формувалося в науковій літературі в 70-х рр. ХХ ст., хоча як соціальне явище виникла набагато раніше. Визначення поняття сприяло легітимізації процесу кадрової фемінізації.

Мета дослідження полягає у визначенні властивостей гендерного паритету між вчителями Кіровоградської області різної статі.

Гендерна асиметрія має кількісні й якісні характеристики. За статистичними даними на 1 січня 2016 р. по Кіровоградській області наведено кількісне співвідношення вчителів-жінок і вчителів-чоловіків, що підтверджує гендерну асиметрію в системі загальної освіти нашого регіону.

Загальна інформація про систему загальної освіти Кіровоградської області: загальноосвітніх навчальних закладів – 516; кількість учнів, які в них навчаються – 90,8 тис. осіб; кількість вчителів, які працюють в цих закладах – 11,7 тис. осіб, з них 79,7% – жінки, 20,3% – чоловіки. Отже, гендерний паритет серед вчителів області становить 3,93 (у статистичних оцінках для визначення індексу гендерного паритету (GPI) ми будемо використовувати методику ЮНЕСКО, за якою цей індекс визначається як результат відношення чисельності осіб жіночої статі до чисельності осіб чоловічої статі; значення

індексу гендерного паритету, що наближається до 1 (0,97-1,03) означає гендерну рівність) [7].

На основі аналізу цієї інформації, ми бачимо, що на рівні школи посилюється фемінізація освіти за всіма спеціальностями. Частка вчителів жінок в Кіровоградській області складає майже 80% (в середньому в Україні частка вчителів-жінок складає 91 %).

Незважаючи на незначну кількість вчителів-чоловіків (20,3%), 30% з них є директорами шкіл. Таким чином, питома вага директорів-жінок серед всіх вчителів-жінок майже в 2 рази менша, ніж питома вага директорів-чоловіків серед всіх вчителів-чоловіків.

Висновок: таким чином, кількісне співвідношення жінок та чоловіків в системі загальної середньої освіти Кіровоградської області підтверджує гендерну асиметрію та фемінізацію цієї системи.

Список літератури:

1. Агеева В. Жіночий простір / В. Агеева. – К. : Факт, 2003. – 280 с.
2. Кравець В.П. Гендерні дослідження : прикладні аспекти. Монографія. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. – 448 с.
3. Гендерний аналіз українського суспільства / за ред. Т. Мельник. – К. : ПРООН, 1999. – 293 с.
4. Смоляр Л. Жіночий рух України як чинник гендерної рівноваги та гендерної демократії в українському соціумі [Електронний ресурс] / Л. Смоляр. – Режим доступу: www/vlada.kiev.ua/women/zhruk.htm.
5. Близнюк В. Гендерні відмінності оплати праці в Україні / В. Близнюк // Україна: аспекти праці. – 2012. – № 6 – С.18–25.
6. Головащенко І.О. Гендерний підхід в системі освіти: узгодження національного досвіду з міжнародними стандартами.[Електронний ресурс] – Режим доступу: www.gender.univer.kharkov.ua.
7. Education Indicators. Technical guidelines. UNESCO Institute for Statistics 2009. P.49.

Відомості про автора:

Руденко Альона – студентка VI курсу фізико-математичного факультету Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.